

Balázs Béla emlékezete

Huszdik századi irodalmunk és művészetünk egyik izgalmasan érdekes egyénisége a szegedi születésű **Balázs Béla**, akit 1894-ben Bauer Herbert néven jegyeztek be a szegedi anyakönyvbe. Gyermek- és ifjúkorának legszebb éveit is ebben a városban töltötte; Szeged levegője, a tiszai táj, az alföldi forrás, Szeged embereivel, polgárságával, a városkörnyéki tanyák parasztjával, a Csongrád megyei földmunkásokkal való találkozás mély élményeket jelentett számára. Elkíséri egy kamasszori nagy szerelem is — mindezekről egyik legszebb és legértékesebb művében, az *Álmodó ifjúság* című regényében vall.

Balázs Béla írói és emberei útja a század művészetének egyik lehetséges csapása: a polgári művészettől jutott el a tudatos és elkötelezett szocialista művészig, a magánytól a közösségig. Azt írja *A 30 év Vörös óráján* című kötet előszavában: „Biztatva példázta hogyan élhet tovább régi költő is elevenen egy fenekestől újuló világban, ha a változó valóság számára felásza lel-

két, mint a tavaszi eső alá, és mélyen szúrja a talajfordító ást, a termő gyökereit sem féltve.”

Balázs Béla sokszínű egyéniség. Író, költő, esztéta, talán első tudatos filmfilozófiai megalapozottságú gondolkodó. A század művészetének, a filmnek egyik első nagy alakja, az új magyar film

megteremtésének irányítója. Ő írta Bartók két jelentős művének, a *Fából faragott királyfinak* és *A kékszakállú herceg várának* szövegkönyvét, a nemrégiben Szegeden is bemutatott *Czinka Panna* balladája című Kodály-daljáték librettóját, a felszabadulás utáni új filmművészet első nemzetközi rangú munkájának, a *Valahol Európában* című filmnek forgatókönyvét.

Balázs Béla ma harminc esztendőre, 1949. május 17-én halt meg. Emberi, művészi, politikai fejlődése minden ellentmondás ellenére is töretlen. Tehetség, alkata legtöbbször szerencsésen találkozott mondanivalójával. A róla elnevezett fiatal filmes-műhely és díj mellett mostantól egy szép mellszobor is emlékeztet rá a szegedi panteonban. (Képgyűjtemény: Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész készítette el az idős művész bronzportróját, melyet a közelmúltban állítottak fel. A virtuózan mintázott portré-szobor egy gazdag életút plasztikai summázata — a szegedi nemzeti emléksarok legújabb s egyben egyik legszebb szobra.)

Kategóriák, műfajok, filmek

Filmfesztivál Miskolcon

Május 10—15. között rendezték meg a 19. miskolci filmfesztivált. Híradófilmek, animációs filmek, népszerű-tudományos filmek, dokumentum- és úgyszólván „hosszú dokumentumfilmek” kategóriákban, fesztiválfestéseken és információs vetítéseken mutatták be a szakértőknek, kritikusoknak és közönségnek a közelmúlt alkotásait. Kedden, 15-én este **Boros Sándor** kulturális miniszterhelyettes ismertette a zsűri döntését: a SZOT fődíját *Gyarmathy Livia* filmje, a Kilencedik emelet kapta. Miskolc megyei város tanácsának díját az *Ide... oda* című, **Fehéri Tamás** alkotás nyerte. Borsod-Abaúj-Zemplén megye tanácsának díjában **Vársányi Ferenc** *Irka-firka* című filmje részesült. A kritikusok díját megosztva kapta **Bódy Gábor** — **Timár Péter**: *Privát történelem*, illetve **Szalkai Sándor**: *Csiki-csuki* című alkotása.

Egy filmfesztivál — amely kérdéseket hagyott megválaszolatlanul. Talán így lehetne leginkább jellemezni az idei miskolci seregszemlét. A részt vevő ugyanis nemcsak vetítéscsúszmákat, sőt fesztiválhangulatot, pezsgést, érdekes, izgalmas szellemi élménysorozatot várhatott, hanem okos és hozzáértő szakemberek válaszait is olyan kérdésekre, amelyek az elmúlt egy-két év alatt a magyar filmművészet egyes, azonos jellemzőkkel bíró műveinél felmerültek.

Láthattunk persze tisztá, műfaji problémáktól mentes híradó-, animációs- és dokumentum-riportfilmeket. Például a joggal méltatott, bájos, eredeti a diákéletet nosztalgikusan, ugyanakkor kitűnő humorral felidéz *Irka-firkát*. Vagy az elegáns vonalvezetésű, kiválóan meg-

marasztaló kritikákat kapott. Mégis — fődíjas lett. Am a kérdés túlmutat az elismerés pillanatnyi értékelésén. Mert a fődíjas film is ugyanahhoz a vonulathoz tartozik, amelynek vizsgálatát a legnagyobb érdeklődéssel várt, valójában ehhez segítségként adott tanulmánykötetek feldolgozását szándékozó, a dokumentum-játékfilmekről szóló ankét is célul tűzte ki. Hat film — a *Családi tűzszek*, a *Filmregény*, a *Fagyöngyök*, a *Két elhatározás*, a *Kilencedik emelet* és a *Csépő Gyuri* — a dokumentum és a fikció viszonyát sajátos fénytörésben a hitelesség, a dokumentarizmus kontra „megcsináltság” műfaji megítélése szempontjából vetette föl. A kérdés, gyanítható, legalább egy misét megér. Hiszen a magyar

filmművészet legújabb, izgalmas és igencsak vitatott irányzatáról van szó. Vitaról azonban — hogyan, miként? — nem számolhatunk be. Az ankét három bevezető expozíciójának jó értelemben provokatív, sok-sok gondolatot felszínre dobó hangneme ellenére nem sikerült végső soron semmire sem válasszani. Sem műfaji korlátok közé szorítani, sem esztétikai értékterképre rajzolni ezeket a fontos alkotásokat.

Az okok bizonyára felkutathatók, ám hogy mekkora kár volt mindezt, azt talán nem kell bővebben ecsetelni... Egyszóval fontos kérdések maradtak válasz nélkül. Úgy tűnik, az idei miskolci fesztivál véglegesítette a szakadékokat a magyar filmművészet ezen ágának hagyományos és újító irányvonala között. A díjazott versenyfilmek többségénél nem lehet kifogás sem az alkotói felelősség, sem a művészi színvonal szempontjából. Viszont ami az elméletet illeti... a fesztivál jó rendezése, szervezése, körülményei és a fenti, makacsul meggömbölytlen maradt kérdőjelek közötti kontrasztot valószínűleg már csak egyetlen mondatocskára oldhatja föl: jövőre, huszadszor, ugyanitt.

Domonkos László

Egykori sóházban művelődési központ

Megkezdtek a csaknem 250 éves egykori sóház műemléki helyreállítását Kunhegyesen. A barokk épületben rendezik be a nagyközségi művelődési központját, amelyben gyermek- és felnőttkönyvtár, hangtár és folyóiratolvasó mellett szakköri és úttörő-foglalkozásokra szolgáló helyiségek kapnak helyet.

Az 1739-ben épült egykori sóház helyreállításához és a művelődési központ kialakításához jelentős támogatást nyújt az Országos Művelődési Felügyelőség és a megyei tanács, a helyi vállalatok, üzemek és termelőszövetkezetek pedig 400 ezer forint

értékű társadalmi munkát ajánlottak fel az építkezéshez. (MTI)

Tájékoztató lelkészeknek

Tájékoztató előadást tartott tegnap, szerdán a Haza-fias Népfőnt Csongrád megyei bizottsága, a megyei római katolikus papi békebizottság elnöksége, a protestáns és egyéb egyházak lelkész békebizottságának elnöksége a lelkészek részére. A rendezvényen megjelent dr. Udvardi József, Csanád egyházmegye püspöke, **Varga István**, megyei egyházügyi titkár és **Molnár Sándor**, a

A KISZ és a dolgozó fiatalok

Osszegezés és teendők

Négy évvel ezelőtt vizsgálta meg a KISZ Szeged városi bizottsága a KISZ szervezetszervezésének és tömegbefeolyásának alakulását a munkásfiatalok körében. Az akkori vizsgálat megállapította, hogy a munkahelyeken általában alacsony a KISZ tagszáma, az alapszervezetek kevés figyelmet fordítanak a munkásfiatalokra. Különösen feltűnő volt a gyermekes anyák távolmaradása a mozgalmi tevékenységtől. A városi KISZ-bizottság legutóbbi ülésén ismét napirendre tűzte ezt a témát.

A múlt évi adatok szerint 22 ezer 327 tagja van az ifjúsági szövetségnek Szegeden, közülük 10 ezer 605-en dolgozó fiatalok. A város 30 éven aluli aktív keresőinek száma körülbelül 33 ezer, tehát a dolgozókatagóriákban 30 százalékos a KISZ szervezetsége.

Az erős, összeforrott tagságú KISZ-alapszervezeteknek tekintélyük van, munkájukra odafigyel a gyár, üzem kollektívája. Rendezvényeik vonzzák a KISZ-en kívüli fiatalokat is. Sok múlik a vezetők példamutató magatartásán. Szegeden jelentős tömegbefeolyással rendelkeznek többek között a KSZV, a textilművek, a DÉLÉP, a MÁV és az olajipar KISZ-szervezetei. Az alapszervezetek nagy részében azonban nem tudatos a KISZ-építő tevékenység. Pedig a KISZ-en kívüli fiatalok 25—30 százaléka — többségük munkás — a mozgalom tartalmát képezi. Rendkívül fontos részük vesznek az ifjúsági szövetség rendezvényein, munkaköreiben, csak

éppen nem akad KISZ-vezető, aki meggyőzné őket arról, hol a helyük. A szervezetszervezés alakulását befolyásolja az is, hogy a munkásfiatalok milyen tapasztalatokat szereztek az iskolában a KISZ-életéről, milyen volt KISZ-tagként nevelésük színvonala. E téren elsősorban a szakmunkásképző intézeteknek van még nagyon sok tennivalójuk.

A termelési feladatok megoldásában mindig lehet számítani a munkásfiatalokra, akik aktivitásukkal példát mutatnak az egész vállalati kollektívának. A munkásfiatal KISZ-tagokat érdeklí szűkebb közösségük dolga. Jól példázza ezt a termelőüzemekben januárban megtartott gazdaságpolitikai taggyűlések hangulata. Gondot okoz, hogy a vállalatok többségénél még nem sikerült eredményesen összehangolni a szocialista brigádok és a KISZ-szervezetek tevékenységét.

A meglévő ifjúsági klubok kihasználtsága nem kielégítő. A programok nem a munkásfiatalok igényeit és érdeklődését követik, a klubvezetőségekben alig-alig találni munkásfiatalt.

A szervezetszervezés jelenlegi helyzetét vizsgálva a következőket állapította meg a városi KISZ-bizottság:

A vállalatok többségében alacsony a KISZ tagszáma, ebből következően a KISZ csak egy szűk réteg érdekeit ismeri és képviseli. A munkásfiatalok szervezetszervezési szintje mindenütt az átlag alatti, az alkalmazottaké viszont az átlag fölötti. Az elmúlt években nem volt megfelelő néhány KISZ-vezető erkölcsi, politikai kiállása sem. A könnyűiparban a nagy fluktuáció évről évre taglétszám-csökkenést okoz. A KISZ szervezetszervezés a mezőgazdaságban a leg-alacsonyabb, a kereskedelmi vállalatok alapszervezeteiben pedig feltűnően kevés a munkásfiatalok aránya.

Ülést tartott a KISZ szegedi járási bizottsága

Tegnap, szerdán délután Szegeden ülést tartott a KISZ szegedi járási bizottsága. **Mészáros Éva** titkár elnököltével. A testület tagjai jelentést hallgattak meg az idei értékelő, vezetőségválasztó KISZ-taggyűlés tapasztalatairól, és elfogadták a járási KISZ-bizottság

mellett működő sportmunkabizottság 1979—80. évi munkatervét.

A tanácskozáson írták alá azt az együttműködési szerződést, melyet a járási KISZ-bizottság a Szeged városi-járási rendőrkapitánysággal kötött.

Diákétkeztetés

Fejlődött a gyermek- és diákétkeztetés, érezhető javulás főleg az étkeztetésben részt vevők számának bővülésében tapasztalható. A korábbi feltételek azonban lényegében nem változtak, az általános iskolai igények továbbra is meghaladják a lehetőségeket, s változatlanul nagy a zsúfoltság az iskolai éttermekben, tálalókban. Sok kívánnivalót hagy maga után a gyermekek életlani szükségletének megfelelő ellátás, helyenként pedig még szakértülenség, nemtörődomség, szabálytalanság is rontja a helyzetet. Ebben foglalkoztat össze ismételt vizsgálatának tapasztalatait az Országos Kereskedelmi Felügyelőség.

Kilenc megyében és a fővárosban a tanácsokkal, a KÖJAL és a KERMI munkatársaival közösen 31 vállalatnál és szövetkezetnél 350 étteremben, konyhán tartottak ellenőrzést, amelynek során lényegében az egész diák- és szakmunkástanulókétkeztetés helyzetéről képet kaptak.

Május:

Üzemegészségügyi hónap

Az egészséges életmód sem helyhez, sem időhöz nem köthető, hiszen az ember általános szokásává kell, hogy váljék. A Vöröskereszt városi vezetősége, az üzemi vöröskereszt szervezetek és a megyei egészségnevelési csoport azonban évről évre megrendezi májusban az üzemegészségügyi hónapot. Változatos programok egész sorával gondoskodnak arról, hogy a gyárakban, vállalatokban dolgozó emberek ezekben a napokban különös figyelmet szenteljenek saját és mások egészségének megőrzésére, környezetük szépségére, tisztaságára. Az idei, VI. üzemegészségügyi hónap alkalmából csaknem minden szegedi nagyvállalatnál orvosi előadások hangzanak el, többek között az alkoholizmus és a do-

hányzás ártalmairól, a börtöngyógyászati betegségekről, a cukorbetegségről, és lévén az idei esztendő a gyermekek éve, több szó esik a legkisebbek egészségvédelméről. Hagyomány már ilyenkor az is, hogy rendkívüli szűrővizsgálaton vehetnek részt az üzemi dolgozók.

Két vándorkiállítás anyagával is megismerkedhetnek ebben a hónapban az érdeklődők. Az egyik A szemünk fénye a gyermek című, tegnap, szerdán nyílt meg az újszegedi szövőgyárban. A második, amelynek témája a munka- és balesetvédelem, szintén ezek tekinthetik majd meg. Az üzemegészségügyi hónap rendezvénysorozatának része az üzemek közötti egészségügyi verseny is, amelynek eredményhirdetése június 28-án lesz.

Gyermekképek a gyári kiállításról